

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
ІНСТИТУТ ПРАКТИЧНОЇ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА АРТ-МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА МІЖКУЛЬТУРНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи
Людмила СТЕПАНЕНКО
«30» серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В КУЛЬТУРІ

для здобувачів вищої освіти

Галузь знань	03 «Гуманітарні науки»
Спеціальність	034 «Культурологія»
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	«Креативно-проектний менеджмент в культурі»
Спеціалізація	(за наявності)
Вид дисципліни	обов'язкова
Форма навчання	<u>денна/заочна</u>
Навчальний рік	<u>2023/2024</u>
Кількість кредитів ECTS	<u>4/120</u>
Мова викладання, навчання й оцінювання	<u>українська</u>
Форма підсумкового контролю	<u>екзамен</u>

Викладач: Стаднік Оксана Феліксівна

Пролонгація за рішенням науково-методичної ради НАКККіМ

УДК 316.2:008(075.8)

Розробник:

СТАДНІК Оксана Феліксівна, доктор соціологічних наук, доцент, професор кафедри культурології та міжкультурних комунікацій.

ПОГОДЖЕНО:

Директор інституту практичної культурології та арт-менеджменту

Степан

ДИЧКОВСЬКИЙ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

В.о. зав. кафедри культурології та міжкультурних комунікацій

Сергій ЛИТВИН

Протокол № 10 від «29» червня 2023 р.   Протокол № 6 від «16» червня 2023 р.

Погоджено з гарантом освітньої програми «Креативно-проектний менеджмент в культурі»

Гарант освітньої програми Сергій ЛИТВИН

Схвалено науково-методичною радою Академії

Протокол № 6 від «28» серпня 2023 р.

Голова науково-методичної ради Людмила СТЕПАНЕНКО

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Анотація (опис) навчальної дисципліни (зокрема міждисциплінарні зв'язки).

Навчальна дисципліна «Соціологічні дослідження в культурі» передбачена освітньою програмою Академії за спеціальністю 034 «Культурологія», за якою здійснюється підготовка здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Відповідно до навчального плану навчальна дисципліна є обов'язковою і вивчається здобувачами вищої освіти на третьому курсі у шостому семестрі. Формою підсумкового контролю є екзамен.

Навчальна дисципліна «Соціологічні дослідження в культурі» має міждисциплінарний зв'язок з такими дисциплінами, як «Історія української державності та культури», «Філософські студії», «Еволюція культурологічних вчень», «Культурологічний практикум», «Семіотика культури», «Фундаментальні проблеми культурології», «Культурна антропологія».

2. Мета дисципліни – набуття здобувачами вищої освіти знань із навчальної дисципліни «Соціологічні дослідження в культурі» про основні соціологічні категорії, концепції та теорії, що пояснюють функціонування культури та специфічні методи її дослідження; структурні та процесуальні виміри культури, механізми її впливу на суспільне життя, особливості соціокультурної диференціації сучасного суспільства, актуальні дослідницькі теми соціології у вивченні культури.

У процесі лекційних занять здобувачі вищої освіти засвоюють знання, які дозволяють проведення емпіричного соціологічного аналізу соціокультурних явищ; аналіз механізмів впливу культури на суспільне життя; формують соціологічне мислення при аналізі соціокультурних процесів, інститутів, культурних традицій і нових форм культури. Проблеми діагностики та написання програми соціологічного дослідження винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять.

3. Завдання:

- аналіз і засвоєння понятійного і аналітичного апарату;
- формування навичок застосування методів соціологічного аналізу в дослідженнях тематики культури;
- вдосконалення навичок аналізу реальних соціокультурних процесів;
- формування навичок соціологічного мислення при аналізі соціокультурних процесів.
- формування навичок діагностики стану, тенденцій і перспектив розвитку сфери культури.

4. Компетентності, яких набуває здобувач при вивченні дисципліни відповідно до освітньої програми:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 8. Здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК1. Здатність презентувати результати професійної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію.

СК3. Здатність критично аналізувати культурні явища та процеси з використанням загальнонаукових та спеціальних наукових методів.

СК5. Здатність використовувати різноманітні джерела інформації та методологічний апарат культурології для виявлення, аналізу культурних проблем суспільства.

СК8. Створювати аналітичні звіти, розробляти рекомендації та генерувати проекти (культурно-мистецькі, художні та дозвілєві) щодо об'єктів професійної діяльності,

СК12. Здатність дотримуватися стандартів професійної етики та міжкультурної комунікації.

5. Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН2. Аналізувати, коментувати, узагальнювати, наукові та аналітичні тексти культурологічного характеру.

ПРН3. Створювати логічно і структурно організовані тексти з питань культурології, відповідно до спеціалізації.

ПРН5. Збирати, упорядковувати й аналізувати інформацію щодо культурних явищ, подій та історико-культурних процесів.

ПРН6. Виявляти, перевіряти та узагальнювати інформацію щодо різноманітних контекстів культурної практики, визначати ступінь їх актуальності із застосуванням інформаційних, комунікативних засобів і візуальних технологій.

ПРН7. Розуміти чинники культурної динаміки, принципи періодизації культурних процесів, визначати їх специфічні риси та характеристики.

Програма навчальної дисципліни складається з чотирьох модулів:

1. Основні напрями соціології в дослідженні культури
2. Соціологічні виміри культурної взаємодії та диференціації
3. Соціокультурні трансформації як об'єкт соціологічних досліджень
4. Соціокультурна зумовленість як механізм соціального контролю

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (для денної форми навчання)

№ з/п	Назва розділу і теми	кількість годин						
		денна форма						
		усього	у тому числі					
			л	с	п	лаб	інд	м.к.
МОДУЛЬ 1. ОСНОВНІ НАПРЯМИ СОЦІОЛОГІЇ В ДОСЛІДЖЕННІ КУЛЬТУРИ								
1.1.	Культура як об'єкт соціологічного дослідження	9	2		2			5
1.2.	Головні теоретичні напрями у сучасній соціології в вивченні культури	9	2		2			5
1.3.	Соціологічні методи при аналізі культурних явищ. Програма соціологічного дослідження.	6	2		2			2
1.4.	Програма соціологічного дослідження	4			2			2
1.5.	Модульний контроль	2					2	
	Разом за модуль 1	30	6		8		2	14
МОДУЛЬ 2. СОЦІОЛОГІЧНІ ВИМІРИ КУЛЬТУРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ТА ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ								
2.1.	Відхилення як культурне явище. Моніторингові дослідження	9	2		2			5
2.2.	Культурна нерівність і соціальна структура – кореляційний аналіз	9	2		2			5
2.3.	Масова комунікація та популярна культура. Контент-аналіз текстів	8	2		2			4
2.4.	Програма соціологічного дослідження	2			2			
2.5.	Модульний контроль	2					2	
	Разом за 2 модуль	30	6		8		2	14
МОДУЛЬ 3. СОЦІОКУЛЬТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЯК ОБ'ЄКТ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ								
3.1.	Війна як соціокультурний феномен. Соціологічний моніторинг	12	2		2			8
3.2.	Теоретико-методологічні засади гендерних досліджень	10	2		2			6
3.3.	Програма соціологічного дослідження	6			6			
3.4.	Модульний контроль	2					2	
	Разом за 3 модуль	30	4		10		2	14
МОДУЛЬ 4. СОЦІОКУЛЬТУРНА ЗУМОВЛЕНІСТЬ ЯК МЕХАНІЗМ КУЛЬТУРНОГО КОНТРОЛЮ								
4.1.	Інкультурація та соціалізація – еволюція тілесності	10	2		2			6
4.2.	Мода як продукт культури. Соціологічний дискурс	12	2		2			8
4.3.	Програма соціологічного дослідження	6			6			
4.4.	Модульний контроль	2					2	
	Разом за 4 модуль	30	4		10		2	14
	Разом з дисципліни	120	20		36		8	56

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(для заочної форми навчання)

№ з/п	Назва розділу і теми	кількість годин							
		заочна форма							
		усього	у тому числі						
л	с		п	лаб	інд	м.к	с.р.		
МОДУЛЬ 1. ОСНОВНІ НАПРЯМИ СОЦІОЛОГІЇ В ДОСЛІДЖЕННІ КУЛЬТУРИ									
1.1.	Культура як об'єкт соціологічного дослідження	10	2						8
1.2.	Головні теоретичні напрямки у сучасній соціології в вивченні культури	8							8
1.3.	Соціологічні методи при аналізі культурних явищ. Програма соціологічного дослідження.	10		2					8
1.4.	Програма соціологічного дослідження	2							2
1.5.	Модульний контроль								
	Разом за модуль 1	30	2	2					26
МОДУЛЬ 2. СОЦІОЛОГІЧНІ ВИМІРИ КУЛЬТУРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ТА ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ									
2.1.	Відхилення як культурне явище. Моніторингові дослідження.	8							8
2.2.	Культурна нерівність і соціальна структура – кореляційний аналіз	10	2						8
2.3.	Масова комунікація та популярна культура. Контент-аналіз текстів.	10		2					8
2.4.	Програма соціологічного дослідження	2							2
2.4.	Модульний контроль								
	Разом за 2 модуль	30	2	2					26
МОДУЛЬ 3. СОЦІОКУЛЬТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЯК ОБ'ЄКТ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ									
3.1.	Війна як соціокультурний феномен. Соціологічний моніторинг.	14	2						12
3.2.	Теоретико-методологічні засади гендерних досліджень	14		2					12
3.3.	Програма соціологічного дослідження	2							2
3.4.	Модульний контроль								
	Разом за 3 модуль	30	2	2					26
МОДУЛЬ 4. СОЦІОКУЛЬТУРНА ЗУМОВЛЕНІСТЬ ЯК МЕХАНІЗМ КУЛЬТУРНОГО КОНТРОЛЮ.									
4.1.	Інкультурація та соціалізація – еволюція тілесності.	12							12
4.2.	Мода як продукт культури. Соціологічний дискурс	12		2					12
4.3.	Програма соціологічного дослідження	2							2
4.4.	Модульний контроль	2						2	
	Разом за 4 модуль	30		2				2	26
	Разом з дисципліни	120	6	8				2	104

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ СОЦІОЛОГІЇ В ДОСЛІДЖЕННІ КУЛЬТУРИ

Тема 1.1. Культура як об'єкт соціологічного дослідження

Анотація до лекції 1.1.

Актуальність навчальної дисципліни «Соціологічні дослідження в культурі», формування цілісного уявлення про специфіку соціологічного підходу до вивчення культури шляхом ознайомлення з основними концепціями ХХ–ХХІ століть. Унікальність соціологічного підходу до дослідження культури як специфічного регулятора суспільних стосунків і соціокультурного простору.

Навчальна дисципліна в процесі формування інтегральних, загальних і спеціальних (фахових) компетентностей. Програмні результати навчання. Змістовні модулі, тематичний план лекційних занять, завдання для семінарських занять і самостійної роботи. Методика оцінювання запропонованих у дисципліні видів навчальної та самостійної роботи.

План

1. Актуальність навчальної дисципліни «Соціологічні дослідження в культурі».
2. Культура і суспільство.
3. Формування систематичних наук про культуру.
4. Культура як об'єкт соціологічних досліджень.

Практичне заняття № 1 до теми 1.1.

Практичні завдання

1. Обґрунтуйте самостійно актуальність навчальної дисципліни «Соціологічні дослідження в культурі».
2. Поміркуйте і запропонуйте найкращий варіант для соціологічного дослідження аспектів культури (смыслового, регулятивного, технологічного). Доведіть свою думку.

Література: 6, 9, 15, 16, 17.

Завдання для самостійної роботи до теми 1.1.

Напишіть свої роздуми у формі есе (150 слів) «Що соціологія запропонувала іншим наукам у вивченні культури?»

Література: 6, 7, 8, 11, 25.

Тема 1.2. Головні теоретичні напрями у сучасній соціології у вивченні культури

Анотація до лекції 1.2.

Передумови виникнення необхідності вивчення культури методами соціологічних досліджень. Основні теоретичні напрями соціології, які

слугували фундаментом у вивченні культури як елемента соціальної системи – функціоналізм, конфлікціонізм, інтеракціонізм. Досвід сучасної соціології в питаннях дослідження культурного простору суспільства. Аналіз і оцінка культурного явища та процесу за допомогою категоріально-понятійного апарату соціології в контексті конкретних теоретико-методологічних підходів. Актуальні дослідження культури в Україні.

План

1. Функціоналізм. Вивчення культури через її явні та латентні функції.
2. Конфлікціонізм і специфічні методи дослідження культури.
3. Інтеракціонізм. Аналіз культури через знаки і символи.
4. Дослідження культури в Україні.

Практичне заняття № 2 до теми 1.2.

Заняття

Мета: проаналізувати основні напрями соціології в дослідженні культури.

Завдання.

На основі аналізу рекомендованої літератури та прослуханої лекції дати відповіді на питання:

1. У межах нормативного підходу поясніть різницю в теоріях К. Уіслера (культура як спосіб життя) й У. Томаса (культура як матеріальні та соціальні цінності).

2. Аналітично обґрунтовано виокремте соціальний аспект культурного життя і культурний аспект соціального життя. Свою думку поясніть на прикладах.

Практичне заняття виконується індивідуально кожним здобувачем.

Література: 6, 7, 8, 11, 13.

Завдання для самостійної роботи до теми 1.2.

Практичне завдання

1. Виберіть будь-яке культурне явище (культурну подію).
2. Визначте, в межах якого теоретичного напрямку це явище доречно досліджувати.
3. Розкладіть явище на сегменти для майбутнього аналізу.

Література: 16, 19, 20, 21.

Тема 1.3. Соціологічні методи при аналізі культурних явищ.

Програма соціологічного дослідження

Анотація до лекції 1.3.

Методологічні засади до створення комплексних інструментів для вимірювання культурних показників. Розробка методики та адаптації комплексних вимірювальних інструментів для отримання достовірної соціологічної інформації. Проведення соціологічного дослідження, починаючи з етапу створення гіпотези, розробки програми дослідження до написання

наукового звіту. Проведення первинного та вторинного аналізу даних, аналізу емпіричних даних у контексті порівняльних досліджень; контент-аналізу текстів.

План

1. Сутність соціологічного аналізу культури.
2. Системний, комплексний підхід до аналізу культурних явищ і процесів.
3. Діяльнісний підхід.
4. Кількісний, якісний та імовірнісний аналіз.
5. Програма соціологічного дослідження.

Практичне заняття № 3 до теми 1.3.

Заняття

Мета: сформувати вміння проведення аналізу емпіричних даних у контексті порівняльних досліджень різних сегментів культури.

Практичне завдання

На основі запропонованої нижче схеми зробіть емпіричний аналіз обраної Вами культурної цінності.

Емпіричний аналіз культурних цінностей здійснюють за такими параметрами:

- *за суб'єктом* культури: як окрема людина, так і суспільство загалом (наприклад, нація, певна соціальна група тощо);
- *за функцією* культури: поділяють на загальну, яка стосується всього суспільства, і спеціальну, що потрібна людям відповідної сфери діяльності;
- *за походженням*: існує народна культура (наприклад фольклор) і професійна, яку вибудовують експерти і яка має відповідне авторство;
- *за різновидами культури*: виокремлюють матеріальну (базується лише на матеріальних благах суспільства) і духовну культуру (її основа – нематеріальні блага).

Практичне завдання виконується індивідуально кожним здобувачем.

Завдання для самостійної роботи до теми 1.3.

Практичні завдання

Оберіть для аналізу певну субкультуру та визначте набір ключових параметрів. Зробіть демаркаційний аналіз у вигляді презентації.

Література: 8, 13, 16, 23, 24, 25.

ТЕМА 1.4. Програма соціологічного дослідження

Практичне заняття № 4 до теми 1.4.

Заняття

Мета: навчитися досліджувати елементи культури методами соціологічного аналізу

Практичне завдання:

1. Оберіть тему дослідження – досліджувану (проблемну) ситуацію. Пам'ятайте, що в основі проблеми лежать певні суперечності – чи то між фактами, чи між фактами і способами пояснення, чи між потребами та можливостями їх задоволення. Ситуація – це сукупність культурних чинників, що впливають на почуття, уявлення і поведінку індивіда чи групи в системі взаємодії в певний період часу.

2. Актуальність проблеми – обґрунтування актуальності проблеми з'ясовують, на який результат орієнтовано дослідження і якими шляхами його досягатимуть. Для цього визначте мету та завдання дослідження.

3. Зберіть інформацію щодо аналогічних досліджень – додайте її у вигляді списку джерел.

Практичне завдання виконується індивідуально кожним здобувачем чи групою студентів.

Література: 12, 19, 21, 30.

Завдання для самостійної роботи до теми 1.4.

Зробіть від п'яти припущень (гіпотез) до гіпотетичних результатів досліджуваної вами теми.

Самостійне завдання виконується кожним здобувачем індивідуально, навіть якщо саме дослідження групове.

Література: 30.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

Модульний контроль є результатом вивчення кожного модуля, який містить підсумок усіх форм поточного контролю та виконання модульної контрольної роботи у формі презентації дослідження «Види соціологічних досліджень в аналізі культури».

МОДУЛЬ 2. СОЦІОЛОГІЧНІ ВИМІРИ КУЛЬТУРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ТА ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ

Тема 2.1. Відхилення як культурне явище. Моніторингові дослідження

Анотація до лекції 2.1.

Основні методологічні та теоретичні підходи до визначення девіантної поведінки як культурного феномену. Метааналіз культурних норм і фактичної поведінки через культурний конформізм та девіацію (аномалію, яку більшість членів суспільства визначають як неприйнятну та недозволену поведінку в соціумі). Дослідження відхилення в соціологічних теоріях: у рамках структурно-функціонального аналізу – теорію Е. Дюркгейма, Парсонса, Р. Мертона, у рамках символічного інтеракціонізму – Ч. Кулі, Дж. Міда, у рамках конфліктологічного підходу – К. Маркс. Девіація пояснюється також культурологічними теоріями, які наголошують на аналізі культурних

цінностей, що сприяють відхиленням (А. Коен, М. Міллер, Е. Сатерленд, М. Селлін).

План

1. Передумови вивчення відхилення як культурного явища.
2. Теорія аномії.
3. Теорія культурного перенесення.
4. Теорія стигматизації і конфліктологічне пояснення.
5. Моніторингові дослідження девіації.

Практичне заняття № 5 до теми 2.1.

Мета: ознайомитися з основними соціологічними теоріями дослідження девіації як культурного феномену.

Практичне завдання:

1. Ознайомтеся з інформацією, яку цього тижня подали засоби масової інформації щодо девіантних проявів в українському суспільстві (використайте не менше двох інформаційних каналів).

2. Проаналізуйте ці соціальні фрагменти з позиції іншої культури. Зробіть акцент на оціночному визначенні події. Підсумуйте причини таких девіантних проявів і наслідки щодо процесів соціалізації особистості.

Практичне заняття виконується індивідуально кожним здобувачем.

Література: 6, 10, 25, 26, 27.

Завдання для самостійної роботи до теми 2.1.

Практичні завдання

Методом контент-аналізу проаналізуйте зміну риторики новинних потоків (візуальних, аудіовізуальних текстів), пов'язаних з україно-російською війною.

Практичне завдання виконується кожним здобувачем індивідуально.

Література: 12, 28, 29, 30.

Тема 2.2. Культурна нерівність і соціальна структура – кореляційний аналіз

Анотація до лекції 2.2.

Соціальна структура суспільства, найважливіші її складники, реальний стан, тенденції та перспективи її розвитку. Структура суспільства як сукупність соціальних статусів і ролей. Соціальна спільнота як самостійний суб'єкт соціальної дії. Ієрархія суспільства і диференціація населення за культурним рівнем, рівнем доступу до влади і багатства. Соціальна і культурна мобільність. Культурна маргінальність як результат втрати належності до певної соціальної групи та відокремлення від світоглядної системи. Кореляційний аналіз соціальної та культурної нерівностей.

План

1. Соціокультурна динаміка і соціальні зміни.
2. Соціальна і культурна стратифікація.

3. Культурна маргінальність.
4. Культурна нерівність і соціальна ієрархія – кореляційний аналіз.

Практичне заняття № 6 до теми 2.2.

Заняття

Мета: навчитися застосовувати соціологічні визначення і поняття, концепції та теорії для пояснення культурних явищ у межах соціальної структури суспільства, визначати стратифікаційні проблеми, їх структурні та культурні компоненти.

Практичне завдання:

На основі аналізу рекомендованої літератури та прослуханої лекції дайте відповіді на такі питання:

1. Яка роль студентства як соціально-професійної групи в сучасному українському суспільстві?
2. Чим зумовлено перетворення системи соціальних інститутів у сучасній Україні?
3. Які соціальні витoki середнього класу в Україні і яка його соціальна роль?
4. Чи існує вертикальна соціальна мобільність у сучасному українському суспільстві? Якщо так, назвіть причини і види мобільності.

Практичне заняття виконується індивідуально кожним здобувачем.

Література: 12, 13, 15, 21, 27.

Завдання для самостійної роботи до теми 2.2.

Практичні завдання

Розкрийте сутність поняття «культурна нерівність». Подайте роботу у вигляді есе (150 слів).

Практичне заняття виконується кожним здобувачем індивідуально.

Література: 6, 7, 10, 11.

Тема 2.3. Масова комунікація та популярна культура.

Контент-аналіз текстів

Анотація до лекції 2.3.

Розуміння комунікації як системи, в якій здійснюється взаємодія, процес взаємодії і способи спілкування, що дають змогу створювати, передавати і приймати інформацію. Основні періоди засобів передачі інформації за З. Партико. Парадигми вивчення масової комунікації – тотального впливу і ефектів. Структурація макрокомунікативного процесу – двоступенева модель (Катц і Лазарсфельд). Концепції МК – структурно-функціональна, соціодинамічна концепція Моля, постмодерністська і полісемантична моделі. Культурна симулякризація. Контент-аналіз візуальних і аудіовізуальних текстів.

План

1. Парадигми вивчення комунікації.
2. Структурація макрокомунікативного процесу.
3. Концепції пояснення масової комунікації через культуру.
4. ЗМІ і масова культура.
5. Контент-аналіз текстів.

Практичне заняття № 7 до теми 2.3.

Мета: визначити роль масової комунікації в розвитку суспільства; сформувані цілісне уявлення про аспекти їх взаємодії; виробити навички аналізу та прогнозування інформаційних потоків методами соціологічного аналізу.

Практичне завдання

1. Тема «Структурація реальності в ТВ-новинах»: розробіть програму соціологічного дослідження (застосовуючи метод аналізу документів – контент-аналіз, не менше двох ТВ-каналів). У роботі проаналізуйте такі аспекти: графік трансляції – підпорядкування ритму повсякденності, місце випусків новин у традиційній програмі передач, головні теми та реальне життя, телереальність.

2. Соціокультурна гетерогенність новин у національному медійному просторі: розробіть програму соціологічного дослідження (застосовуючи метод аналізу документів – контент-аналіз, не менше двох інформаційних каналів). Розв'яжіть такі дослідницькі завдання: виявіть основні механізми та правила конструювання новин у сучасних медіа, емпірично зафіксуйте «політичну географію» в програмах телебачення України, інтерпретуйте зміст новин через їх тематичне насичення.

Практичне заняття виконується індивідуально кожним здобувачем.

Література: 16, 21, 28.

Завдання для самостійної роботи до теми 2.3.

Практичні завдання

Розкрити зміст «останнього» повідомлення в новинах через призму культурних відносин. Подати роботу у вигляді есе (150 слів).

Практичне заняття виконується кожним здобувачем індивідуально.

Література: 19, 21, 30.

Тема 2.4. Програма соціологічного дослідження

Практичне заняття № 8 до теми 2.4.

Мета: навчитися коректного формулювання гіпотези, визначати мету й завдання соціологічного дослідження.

Практичне завдання

1. Розробіть групу однонаправлених гіпотез. Пам'ятайте, що гіпотези перевіряються фактами і конкретизують мету дослідження.

2. Гіпотетично визначені показники емпірично інтерпретуйте (можливо, якщо виберете метод опитування – переведіть в адекватні запитання анкети).

3. Класифікуйте робочі гіпотези за різними ознаками. (описові, пояснювальні, прогностні).

4. Виділіть первинні та вторинні гіпотези (гіпотези-причини і гіпотези-наслідки).

Практичне заняття виконується індивідуально кожним здобувачем.

Література: 12, 19, 21, 30.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

Модульний контроль є результатом вивчення кожного модуля, який містить підсумок усіх форм поточного контролю та виконання модульної контрольної роботи у формі презентації соціологічних вимірів культурної взаємодії та диференціації.

МОДУЛЬ 3. СОЦІОКУЛЬТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЯК ОБ'ЄКТ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тема 3.1. Війна як соціокультурний феномен. Соціологічний моніторинг

Анотація до лекції 3.1.

Війна та воєнні конфлікти як соціокультурний феномен. Відмінні ознаки між війною і воєнним конфліктом за І. Демідовим. Психологічні компоненти правила війни і рівень культури. Україно-російська війна і культурні передумови. Цивілізаційний процес упокорення і гуманізація. Деконструкція норм і вплив мистецтва на суспільну думку. Довгий мир І. Канта. Зміни суспільного сприйняття і розуміння категорій війни у більшості країн розвиненого світу. Глобалізація. Соціологічний моніторинг статистики насилля.

План

1. Соціально-культурний феномен війни.
2. Цивілізаційний процес і деконструкція норм.
3. Теорія «Довгого миру» І. Канта.
4. Культурна глобалізація, війна і «ефект спостерігача».
5. Соціологічний моніторинг статистики насилля.

Практичне заняття № 9 до теми 3.1.

Мета: освоєння умінь і навичок проводити аналіз причин, наслідків та шляхів вирішення військових конфліктів, застосовування спеціальних методик їх дослідження.

Практичне завдання:

1. Зробити порівняльний аналіз спільних і відмінних рис традиційних і сучасних війн.
2. Дослідити, яким чином залучені еліти та народні маси в дискурс війни в Україні;
3. Проаналізувати основні ідеологічні форми патріотизму як мобілізаційної практики, а також його ціннісні модифікації у свідомості української молоді;

4. Виявлення культурних факторів, що мотивують/демотивують молодь приймати участь у військовій мобілізації (на основі соціологічних досліджень в Україні).

Завдання для самостійної роботи до теми 3.1.

Практичне завдання

Розкрити еволюцію поглядів і ставлення до війн від Античності до сьогодення. Роботу подати у вигляді есе (200 слів).

Практичне завдання виконується кожним здобувачем індивідуально.

Література: 1, 2, 3, 17, 19, 23, 25, 31.

Тема 3.2. Теоретико-методологічні засади гендерних досліджень

Анотація до теми 3.2.

Передумови виникнення гендерних досліджень у культурології. Проблематика розробки та розвитку методології гендерного підходу для дослідження культурних процесів. Антропологія культурного портрету жінки. Біологічні та культурологічні теорії нерівності статей. Американські гендерні студії. Гендерний вимір соціальних і культурних аспектів. Квір-теорії. Концепт гендерної рівності як центральний організуючий принцип суспільства. Дослідження гендерної проблематики в Україні (Святненко І., Кісь О., Кобелянська Л., Смоляр Л.). Сучасний гендерний перекик – побутовий матриархат.

План

1. Передумови виникнення гендерних досліджень у культурології.
2. Біологічні та культурологічні теорії нерівності статей.
3. Американські гендерні студії. Квір-теорії.
4. Дослідження гендерної проблематики в Україні

Практичне заняття № 10 до теми 3.2

Мета: систематизувати знання про специфіку соціологічного підходу до аналізу гендерних відносин, розкрити сучасний стан дослідження гендерної проблематики в Україні.

Завдання: підготуватися до дискусії.

Запитання для обговорення:

Які показники характеризують сучасні сім'ї та сім'ї в минулому, як розподіляються гендерні ролі?

Основою для обговорення можуть бути такі категорії:

- планування народження дітей
- феномен розлучення
- розмір сім'ї
- сексуальна поведінка
- культурні стереотипи
- система праці

Обґрунтуйте свою позицію валідними соціологічними дослідженнями.

Практичне завдання виконується індивідуально кожним здобувачем.
Література: 5, 12, 17, 20, 24.

Завдання для самостійної роботи до теми 3.2.

Практичні завдання

Дослідити і описати гендерний розподіл вашого середовища методами зовнішнього або включеного спостереження.

Практичне завдання виконується кожним здобувачем індивідуально.
Література: 12, 19, 21, 30.

Тема 3.3. Програма соціологічного дослідження

Практичне заняття № 11 до теми 3.3.

Мета: освоєння умінь і навичок проводити аналіз причин, наслідків і шляхів вирішення військових конфліктів, застосовування спеціальних методик їх дослідження.

Практичне завдання:

1. Зробити порівняльний аналіз спільних і відмінних рис традиційних і сучасних війн.
2. Дослідити, яким чином залучені еліти і народні маси в дискурс війни в Україні.
3. Проаналізувати основні ідеологічні форми патріотизму як мобілізаційної практики, а також його ціннісні модифікації у свідомості української молоді.
4. Виявлення культурних факторів, що мотивують/демотивують молодь приймати участь у військовій мобілізації (на основі соціологічних досліджень в Україні).

Література: 11, 13, 16, 25.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 3

Модульний контроль є результатом вивчення кожного модуля, який містить підсумок усіх форм поточного контролю та виконання модульної контрольної роботи «Соціокультурні трансформації як об'єкт соціологічних досліджень».

МОДУЛЬ 4. СОЦІОКУЛЬТУРНА ЗУМОВЛЕНІСТЬ ЯК МЕХАНІЗМ КУЛЬТУРНОГО КОНТРОЛЮ

Тема 4.1. Інкультурація та соціалізація – еволюція тілесності

Анотація до лекції 4.1.

Тіло як простір соціальних маркувань; кваліфікаційна система і об'єкт ритуальних трансформацій, джерело обмежень і можливостей. Тіло людини в контексті соціальної взаємодії, культури та історії. Основні соціологічні та

культурологічні концепції тілесності. «Драматургічні моделі суспільства» І. Гофмана; П. Бурдьє: тіло – це грамати́ка рідної мови, засвоєння якої дає змогу людині читати соціальні тексти й максимально адаптуватися до соціального світу. М. Фуко: тіло – це текст, який потрібно читати як символ і значення соціального світу. Квір-теорії: тіло – не як біологічна даність, а як певна соціальна реальність, що має свою історію. Проблематизація опозиції матеріальне / нематеріальне. Здатності тіла: хвороба й інвалідність. Старість.

План

1. Тіло як об'єкт вивчення культурологічних наук.
2. Основні соціологічні та культурологічні концепції тілесності.
3. Квір-теорії та американські гендерні студії.
4. Здатності тіла: хвороба й інвалідність. Старість.

Практичне заняття № 12 до теми 4.1.

Мета: навчитися розуміти глибинну природу взаємозв'язків суспільного життя і тіла, аналізувати тіло людини в контексті соціальної взаємодії, культури та природи.

Практичне завдання кейс-стаді:

Вирішення кейсів складається з таких кроків:

1. Дослідження запропонованої ситуації (кейса).
2. Збір і аналіз відсутньої інформації.
3. Обговорення можливих варіантів вирішення проблеми.
4. Вироблення найкращого рішення.

Ситуація

Україна поступово перетворюється на країну «пластичної хірургії», поки що медичний туризм пов'язаний лише з процесами пластичної реабілітації, але за прогнозами соціологів – це питання часу.

Більше 70% косметичних втручань зі зміни в тілі роблять жінки, при цьому віковій межі постійно збільшуються – з 16 до 70 років. Такий стан має наукове визначення – *нова модернова ідентичність*.

Пластична хірургія змінює не тільки тіла – вона впливає на розуміння того, що є тілом. Змінюється базова опозиція природи й культури, що визначає сприйняття тіла. Якщо в класичну епоху косметика, мода, інші техніки, пов'язані з тілом, належали культурі, а дане та незмінне тіло – природі, то сьогодні тіло перестає бути природним об'єктом: його можна деформувати та гібридизувати. Зумовлено це багатьма причинами, головна – пропаганда гібридного тіла мас-медіа, конструювання еталонного «тіла-симулякру».

Практичне заняття виконується індивідуально кожним здобувачем

Література: 4, 6, 3, 6, 14, 16.

Завдання для самостійної роботи до теми 4.1.

Практичні завдання

Розкрити сутність естетики тіла для сучасної України (дослідження базується на мета-аналізі наукової літератури та результатах соціологічних досліджень). Об'єм – 200 слів.

Практичне заняття виконується індивідуально кожним здобувачем.

Література: 3, 6, 7, 11, 20, 25.

Тема 4.2. Мода як продукт культури. Соціологічний дискурс

Анотація до теми 4.2.

Мода як цілісне й універсальне явище, що проникає майже в усі сфери життєдіяльності людей і виходить за межі кожного з фрагментів людської та соціальної реальності. Специфічна та динамічна форма стандартизованої масової поведінки, що виникає переважно стихійно під впливом домінуючого в суспільстві настрою та швидко мінливих смаків і захоплень. Мода як соціальна норма. Риси моди – динамічність, відвертість, надмірність, соціальна диференціація і мобільність. Основні культурологічні та соціологічні теорії моди (Веблен Т., Зиммель Г., Блумер Г., Бурдьє П., Барт Р., Бодрійар Ж.). Мода як соціокультурний феномен.

План

1. Мода як соціокультурний феномен.
2. Естетична думка Нового часу.
3. Естетика ХХ–ХХІ століття: основні течії.

Практичне заняття № 13 до теми 4.2.

Заняття

Мета: навчитися виокремлювати й аналізувати механізми культурної регуляції суспільної поведінки в структурі соціокультурних стосунків, з'ясувати соціальні умови, завдяки яким діють психологічні механізми моди, та досліджувати пов'язані з модою соціальну стратифікацію, престижність, лідерство, форми колективної поведінки та соціального контролю.

Практичне завдання - презентація творчих робіт:

1. Культурно-символічні розмежування і мода.
2. Мода як специфічна і динамічна форма стандартизованої масової поведінки.
3. Технології презентацій соціального статусу модним стилем життя.

Практичне заняття виконується індивідуально кожним здобувачем.

Література: 8, 9, 14, 16, 20.

Завдання для самостійної роботи до теми 4.2.

Практичні завдання

Розкрити сутність інтерпретації моди в роботах постмодерністів. Подача в формі есе –150 слів.

Практичне завдання виконується індивідуально кожним здобувачем.

Література: 6, 7,8,16.

Тема 4.3. Програма соціологічного дослідження.

Практичне заняття № 14 до теми 4.3.

Мета: опрацювати методи аналізу і обробки інформації.

1. Опишіть інформацію та обчислення узагальнюючих параметрів (не більше 300 слів).

2. Проаналізуйте кореляційний зв'язок головних елементів Вашого дослідження.

3. Зробіть коротко- і довгострокові прогнози щодо функціонування та розвитку певного культурного явища.

4. Зробіть підсумковий аналіз та інтерпретацію даних у формі звіту.

Практичне заняття виконується індивідуально кожним здобувачем.

Література: 12, 19, 21, 30.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 4

Модульний контроль є результатом вивчення кожного модуля, який містить підсумок усіх форм поточного контролю та виконання модульної контрольної роботи « Соціокультурна зумовленість як механізм культурного контролю»

4. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

(за формами контролю)

№ з/п	Назви виду роботи, способи набуття знань	Бали за 1 заняття	Бали за всі заняття (максимальні)	Бали за всі заняття (максимальні)	Бали за всі заняття (максимальні)	Бали за всі заняття (максимальні)
			1 модуль	2 модуль	3 модуль	4 модуль
1	Відвідування лекцій та участь в аудиторній роботі	1	3x1=3	3x1=3	2x1=2	2x1=2
2	Практичні заняття	3	4x3=12	4x3=12	5x3=15	5x3=15
3	Самостійна робота	3	3x1=3	3x1=3	2x1=2	2x1=2
4	Модульна контрольна робота	2	1x2=2	1x2=2	1x2=2	1x2=2
	Усього за модуль		20	20	21	21
	Екзамен	18				
	Разом з дисципліни	20+20+21+21+18= 100 балів				

5. ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Соціологічні методи вивчення культури.
2. Поняття та види емпіричного соціологічного дослідження.
3. Методологія та методи соціології культури.
4. Українська культура в соціальному контексті.
5. Проблеми визначення показників у соціології культури.
6. Розвідувальне (пілотажне), описове та аналітичне дослідження.
7. Складові частини і моделі будови культури. Динаміка культури.
8. Лонгітюдне дослідження, його проведення.
9. Моніторингове дослідження.
10. Панельне дослідження.
11. Вибіркове дослідження.
12. Еволюціоністська та циклічна парадигми дослідження культури.
13. Основні типи і різновиди культури в соціології та методи їх вивчення.
14. Структура процесу соціологічного дослідження.
15. Культура як об'єкт соціологічного дослідження, специфіка.

16. Функції програми соціологічного дослідження
17. Методи аналізу та обробки соціологічної інформації.
18. Базові резонансні субкультури: соціологічний аналіз.
19. Соціальна взаємодія, культурна диференціація та стратифікація.
20. Соціальна структура і соціальна мобільність.
21. Надайте соціологічну характеристику соціальної мобільності: види, типи, можливості.
22. Статусно-рольові ознаки культурної стратифікації.
23. Охарактеризуйте культурну нерівність у системі соціальних відносин.
24. Вибірковий метод у соціологічному дослідженні.
25. Основні тенденції стратифікаційних процесів в українському суспільстві.
26. Соціальні норми і девіація: соціокультурний контекст.
27. Соціологічні теорії девіації. Теорія аномії (Р. Мертон, М. Кінг).
28. Соціальна солідарність у теорії культурного перенесення Г. Тарда.
29. Теорії стигматизації (Е. Лемерт, Г. Бекер, К. Еріксон).
30. Девіантні молодіжні об'єднання – соціологічний аналіз.
31. Засоби масової інформації та популярна культура.
32. Парадигми вивчення масової комунікації: тотального впливу та ефектів.
33. Соціологічні концепції масової комунікації.
34. Інформаційне суспільство і культура.
35. Соціодинамічна концепція А. Моля.
36. Постмодерністська модель масової комунікації.
37. Схема програми соціологічного дослідження культури.
38. Соціологічний аналіз основних сфер культури.
39. Соціальні та культурні форми нерівності – соціологічний аналіз.
40. Соціологія гендера: закономірності диференціації чоловічих і жіночих соціокультурних ролей.
41. Мода як соціальний тригер зміни гендерної поведінки.
42. Методи соціологічного дослідження.
43. Метод опитування для аналізу культурних процесів.
44. Соціокультурна зумовленість як механізм соціального контролю.
45. Соціологія тілесності: інкультурація та соціалізація – соціокультурна зумовленість.
46. Тіло людини в контексті соціальної взаємодії, культури та історії.
47. Драматургічна модель суспільства І. Гофмана.
48. Квір-теорії в розумінні хвороби та інвалідності в соціології культури.
49. Соціальний експеримент.
50. Роль соціальних процесів у конструюванні тіла. Тіло як об'єкт маніпуляцій з боку влади.
51. Символічне значення тіла в культурі.
52. Мода як соціокультурне явище і технологія регулювання соціальної поведінки.
53. Мода як соціальна норма і цінність соціальної взаємодії.
54. Культурно-символічні розмежування та мода.
55. Мода в модерновому та постмодерновому суспільстві.

56. Теорія дозвільного класу Т. Веблена в поясненні потреб у споживанні моди.
57. Технології презентації соціального статусу модним стилем життя.
58. Різновиди інтерв'ю за рівнем формалізації.
59. Аналіз документів для вивчення культури.
60. Метод спостереження.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧА

Відповідь здобувача оцінюється на:

- **Оцінку А (90-100)** – якщо повно та глибоко, розгорнуто, правильно та обґрунтовано викладено матеріал:
  - здобувач виявляє глибокі знання усієї програми навчальної дисципліни;
  - відображає чітко знання термінів, правильно формулює відповідь, робить власні висновки та узагальнення;
  - застосовує теоретичні знання на практиці, робить власні висновки та узагальнення;
  - володіє навичками інтерпретації результатів соціологічних досліджень;
  - розуміє можливості сучасних наукових методів та володіє цими методами на рівні, необхідному для вирішення практичних завдань, що постають при виконанні професійних обов'язків;
  - здана програма соціологічного дослідження.
- **Оцінку В (82-89)** – якщо правильно та обґрунтовано викладено матеріал:
  - здобувач виявляє знання усієї програми навчальної дисципліни;
  - відображає чітко знання термінів, правильно формулює відповідь, робить певні узагальнення;
  - але відповідь не містить усіх необхідних відомостей про предмет запитання;
  - наявні незначні неточності у виконанні практичних завдань;
  - здана програма соціологічного дослідження.
- **Оцінку С (74-81)** – якщо правильно викладено матеріал:
  - відображає знання термінів, логічно формулює відповідь, але наявні незначні недоліки у розкритті змісту понять, категорій, закономірностей, нечіткі їхні характеристики;
  - наявні неточності у виконанні практичних завдань;
  - не здана програма соціологічного дослідження.
- **Оцінку D (64-73)** – якщо відповідь здобувача є поверхневою, недостатньо аргументованою:
  - є неповною, не містить усіх необхідних відомостей про предмет запитання;

- є не зовсім правильною: наявні недоліки у розкритті змісту понять, категорій, закономірностей, нечіткі їх характеристики;
  - свідчить про наявність прогалин у знаннях, зокрема не засвідчує повною мірою знання основних понять, концепцій, категорій;
  - не містить посилань на літературу;
  - викладена з порушенням логіки подання матеріалу;
  - містить багато граматичних, грубих стилістичних помилок та виправлень.
- **Оцінку E (60-63)** – якщо відповідь здобувача є поверхневою:
- свідчить про наявність прогалин у знаннях, зокрема не засвідчує повною мірою знання основних понять, концепцій, категорій;
  - викладена з порушенням логіки подання матеріалу.
- **Оцінку FX (35-59)** – якщо здобувач не відповів на поставлене питання або відповідь є неправильною:
- не розкриває сутності питання, або ж допущено грубі змістовні помилки, які свідчать про відсутність відповідних знань у здобувача чи їх безсистемність та поверховість;
  - не знає основних положень навчальної дисципліни та принципів аналізу ситуацій; не вміє сформулювати власну думку та викласти її.
- **Оцінку F (1-34)** – якщо здобувач не відвідував заняття, не відпрацював їх, не проявляв бажання пізнавати навчальну дисципліну.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики
90–100	A	Відмінно
82–89	B	Добре
74–81	C	
64–73	D	Задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Публікації науково-педагогічного працівника за темою навчальної дисципліни:

1. Стаднік О., Ванюшина О., Полова Н. Проблема медіаграмотності при споживанні інформації в умовах війни: соціологічний аспект. *Epistemological studies in Philosophy, Social and Political Sciences*, 2022, 5 (1), с. 73-79. ISSN 2618-1274 (Print), ISSN 2618-1282 (Online) Journal home page: <https://visnukpfs.dp.ua/index.php/PFS/index>
2. O. Stadnik. Opportunities and some results of measuring cultural capital in sociological research practice // *AD Alta-Journal of Interdisciplinary Research / Volume: 11 Issue 1/ special Issue 17*, P. 159-166. 2021. Accession Number: WOS: 000640541900031, ISSN: 1804-7890.
3. O. Stadnik. Humanitarian technologies as a means of the art of waging information warfare: sociological aspect // *AD ALTA Journal of Interdisciplinary Research. Volume 11, Issue 1, special Issue XVIII*, 2021. P 138-143. Accession Number: WOS:000652568700023, ISSN: 1804-7890.
4. Стаднік О. Соціальність тела: аспекти втілення/ Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики, 2020. № 87. С. 28-37.
5. Стаднік О. Стереотипізація гендерної ідентичності в мультиплікації (на прикладі кейс-стаді мультфільму «Король Лев»)/ *The World of science and innovation / Sci Cognum Publishing House*, 2020. № 31 С. 89-95.

Основна література

6. Болотов В. О. Соціологія культури. Харків : НТУ «ХПІ», 2017. 204 с.
7. Гатальська С. М. Філософія культури : підручник. Київ : Либідь, 2005. 328 с.
8. Кононов І. Ф. Теоретична соціологія : підручник : у 2 т. Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. Т. 1: Соціальність та її форми. 576 с.
9. Красноденський З. На постмодерністських роздоріжжях культури. Київ : Основи. 2000. 195 с.
10. Лобанова А. С. Грабовець І. В., Кучерявенко Л. В. Соціологія культури : навч. посіб. Кривий Ріг : Видавничий дім, 2010. 131 с.
11. Соціологія культури : навч. посіб. / за ред. О. М. Семашка, В. М. Пічі. Львів : Новий Світ, 2004. 333 с.
12. Лукашевич М. П., Туленков М. В., Яковенко Ю. І. Соціологія. Основи загальної, спеціальних і галузевих теорій : підручник. Київ : Каравела, 2018. 544 с.
13. Макеєв С. Соціальні інститути: класичні тлумачення й сучасні підходи до вивчення // *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2003. № 4. С. 5–20.
14. Пилипенко В.Є., Вишняк О.І. та ін. Спеціальні та галузеві соціології. Київ, 2003.

15. Резнік В. Українська соціологія після 1991 року // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2004. № 3. С. 22–46.
16. Сорока Ю. Г. Методологія дослідження культури в соціології: культурно-аналітичний підхід // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства : зб. наук. пр. Харків, 2018.
17. Семашко О., Пічі В. Соціологія культури. Київ: Кондор, 2016. 302 с.
18. Степаненко В. Українська соціологія в пошуках себе // Філософська і соціологічна думка. – 1993. – № 11,12.
19. Танчин І.З. Методи соціологічного дослідження. Львів: Укр. Акад. друкарства, 2018. 360 с.
20. Юрій М.Ф. Соціологія культури: навч. посіб. Київ: Кондор, 2006. 302 с.
21. Яременко О. Проблеми і труднощі соціологічних досліджень. К.: Каравела, 2022. 132 с.

Додаткова

22. Антологія феміністичної філософії / за ред. Е.-М. Джагер та А.-М. Янг. Київ: ОСНОВИ, 2006. 800 с.
23. Кант І. Критика практичного розуму. пер. з нім. І. Бурковський. Київ: Юнівекс, 2004. 239 с.
24. Нагорна Л. П. Політична культура українського народу: історична ретроспектива і сучасні реалії / Інститут політичних і етнонаціональних досліджень НАН України. Київ : Стилос, 1997. 278 с.
25. Кримський С. Б. Архетипи української культури. Під сигнатурою Софії. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. С. 301-318.
26. Паніотто В. Соціологія в анекдотах. Київ.: Дух і Літера, 2022. 389 с.
27. Павко А. Політична культура українського суспільства в умовах трансформаційних змін: теоретичні виміри і суспільні реалії // Віче. 2011. № 13. 68-74 с.
28. Почепцов Г. Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології XXI століття. Київ : Києво-Могилянська академія. 2017, 257 с.
29. Стан сучасного українського суспільства: цивілізаційний вимір / за наук. ред. М. О. Шульги. Київ : Інститут соціології НАН України, 2017. 198 с.
30. Шульц А. Програма соціологічного дослідження. Київ : Інститут соціології НАН України, 2020. 308 с

Інформаційні ресурси в Інтернеті

31. Ізборник: Інформаційний сайт. URL: www.litopys.org.ua
32. Репозитарій Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв [сайт]. URL: <http://elib.nakkkim.edu.ua/>